

Obsah - matéria ústavy

- Preambula a normy charakterizujúce štát (štátne symboly, znak, hymna hlavné mesto...)
- Ústavné princípy - materiálne jadro ústavy
- Vzťah štátu a jednotlivca - základné práva a slobody
- normy upravujúce vzťah štátu navonok
- normy upravujúce organizáciu a fungovanie verejnej moci v štáte

Základné práva a slobody

- vzťah medzi jednotlivcom a štátom
- ochrana a aktívna pomoc zo strany štátu
- jednotlivec ako kreátor štátu - osobitné postavenie občana - politické práva
- jednotlivec ako klient štátu - služba štátu - aktívna pomoc - sociálne práva

Historický vývoj

- špecifické ponímanie
 - antika
 - stredovek
 - novovek
 - súčasnosť
- *PRIRODZENOPRÁVNE TEÓRIE*
(J.J. Rousseau, CH. Montesquieu, J.Locke)
 - všetci ľudia majú prirodzené a nescudziteľné práva, ktoré nemôže obmedziť ani štát (právo na život, osobnú slobodu, nedotknuteľnosť vlastníctva...)

Základy teórie ústavy

Kontinentálna Európa

1789 - DEKLARÁCIA PRÁV ČLOVEKA A OBČANA

Francúzsko

- katalóg ľudských práv a slobôd

Veľká Británia

všeobecne chápaná sloboda - judikatúra súdov

- človek sa rodí absolútne slobodný a hranicu jeho slobody určujú súdy

USA

kombinácia

- Listina práv 1791 (10 dodatkov ústavy USA)

- judikatúra súdov - súdna kontrola ústavnosti

Základy teórie ústavy

Klasifikácia základných práv a slobôd

- ľudské práva = osobné práva
- politické práva
- sociálne práva
- hospodárske a kultúrne práva
- práva národnostných skupín
- právo na mier a priaznivé životné prostredie

Základy teórie ústavy

Generácie základných práv a slobôd

Prvá generácia - ľudské práva + politické práva

*Druhá generácia - sociálne, hospodárske a kultúrne práva,
+ práva národnostných skupín*

*Tretia generácia - právo na mier a priaznivé životné
prostredie, ekologické práva*

Základy teórie ústavy

Subjekty základných práv a slobôd

- najširšie vymedzený subjekt - každý, nikto, všetci, ľudia, fyzické osoby .. - osobné práva
- občania - politické práva, sociálne práva
- osobitné skupiny - národnostné menšiny
 - ženy
 - mladiství
 - osoby zdravotne postihnuté
 - cudzinci
 - právnické osoby

Základy teórie ústavy

Prirodzenoprávne poňatie základných práv a slobôd

- ľudia sú od prírody slobodní a rovní a majú určité vrodené práva, ktorých sa nemôžu vzdať ani v štáte
- sloboda a rovnosť ľudí nie je podmienená žiadnymi kritériami časového, osobného, vecného či iného charakteru
- základné práva a slobody sú pre všetkých bez ohľadu na rasu, pohlavie, majetok, národný alebo sociálny pôvod a iné okolnosti
- rovnosť všetkých ľudí pred zákonom
- základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné

Základy teórie ústavy

Pozitívnoprávne poňatie základných práv a slobôd

- každé subjektívne právo predpokladá existenciu nejakého objektívneho práva, právneho poriadku, prostredníctvom ktorého je vytvorené, uznané a zároveň chránené
- základné práva a slobody povahu verejných subjektívnych práv
- zodpovedajú im určité povinnosti zo strany štátu a jeho orgánov
- subjekt základného práva má nárok na to, aby sa štát správal určitým, vyplývajúcim z obsahu daného konkrétneho základného práva a slobody
- len tých základných práv a slobôd, ktoré sú priamo - výslovne stanovených v ústave, sa možno dovolávať voči štátnej moci

Základy teórie ústavy

Medzinárodný rozmer základných práv a slobôd

RADA EURÓPY

- Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd 1950
- Európsky súd pre ľudské práva - Štrasburg

EURÓPSKA ÚNIA

- Charta základných práv EÚ 2000, právne záväzná prijatím Lisabonskej zmluvy 2007
- Súdny dvor EÚ

JURIDIZÁCIA ĽUDSKÝCH PRÁV

- súdna vymožitelnosť ochrany ľudských práv - vnútroštátne ústavné súdy